

**UNIVERSITATEA „BABEȘ-BOLYAI”
CLUJ-NAPOCA
FACULTATEA DE ISTORIE ȘI FILOSOFIE
ȘCOALA DOCTORALĂ „ISTORIE. CIVILIZAȚIE. CULTURĂ”**

*Cartea sătenilor români și literația prin ASTRA la sfârșitul
secolului XIX și primele decenii ale secolului XX*

Rezumat

Conducător de doctorat

PROF. UNIV. DR. DORU RADOSAV

Student

ANCA-MARIA POP

Cluj-Napoca

2022

Cuprins

Introducere	3
Argument	3
Metodologie	6
Tablou istoriografic	7
Capitolul 1. Panorama cărții rurale și a bibliotecilor, în contextul astrist	16
1.1. Implicația ASTREI la culturalizarea maselor	16
1.2. Despre bibliotecile rurale	39
Capitolul 2. Descriere de conținut a publicațiilor	58
2.1. Repertoriul	58
2.2. Literatura cultă și populară. Limba română	60
2.3. Științe diverse	72
2.4. Sănătatea mediului rural prin publicațiile epocii: pelagra și alte boli, preocupări de vindecare	84
2.5. Asumarea credinței divine: cărțile religioase populare și creștinismul moștenit	98
2.6. Interdisciplinaritate: literatura, religia, istoria	109
Capitolul 3. Calendarele universului rural românesc	122
3.1. Tematici abordate	122
3.2. Printre cele mai populare calendare	124
3.3. Agricultură în calendarele vremii	130
3.4. Umorele	139
3.5. Ipostaze feminine și percepția femeii cititoare	141
Capitolul 4. Percepția omului simplu asupra cărții	150
Concluzii	164
Anexe, grafice:	
Anexa 1: Repertoriul publicațiilor	169
Grafic 1: Repertoriul publicațiilor accesibile mediului rural în perioada anilor 1868 – 1900	227
Grafic 2: Cărți publicate în limba română în decursul unui an: iulie 1897 - iulie 1898	228
Bibliografia: cărți, periodice, documente oficiale, resurse on-line	229

Rezumat

Lucrarea „Cartea sătenilor români și literația prin ASTRA la sfârșitul secolului XIX și primele decenii ale secolului XX” abordează tema operelor scrise în limba română în aria și perioada denumite de titlu, relevând dezvoltarea proiectelor de evoluție culturală prin carte, cuprinzând cererea și oferta de lectură, direcționate înspre emiterea de percepții și alocarea, de către țăranul român, a anumitor semnificații pentru elementul numit „carte”. Toate acestea determină dobândirea, în timp, a unor însușiri caracteristice mării comunități românești a secolelor XIX - XX.

Primul capitol analizează implicațiile pe care ASTRA le-a avut în conturarea poporului român din punct de vedere cultural, făcând uz de actele oficiale și articolele publicate în Revista „*Transilvania*”. Studiul faptelor asociației aduce în față acele acțiuni de promovare a cărții, prin publicarea și distribuirea diverselor titluri înspre toate localitățile unde au locuit români, întâi de toate în mediul rural, majoritar. Alte proiecte importante au fost realizate prin sprijinul membrilor corpului teologic și profesoral-educativ din zonele rurale, cu intenția dezvoltării profesionale, studierii sau publicării anumitor cercetări. Un mod important de participare la iluminarea prin cunoaștere, care a acoperit inclusive mediile neliterizate, a fost cel al prelegerilor și conferințelor. Întâlnite cu titlul generic de „disertații”, după anul 1900 au purtat numele de „prelegeri”, cele destinate oamenilor simpli, respectiv de „conferințe sătești”, cele destinate intelectualității. S-au organizat prin numirea unor vorbitori avizați, care erau experți în domeniul prezentat, fie din sat fie, cel mai adesea, din orașe. Cadrul acestor discursuri a fost unul festiv, desfășurându-se în căminul cultural, în centrul satului sau în care ornate, în anotimpurile calde. Participații erau în număr foarte mare, conținutul privindu-i în mod direct. S-au dezbătut teme din arii variate, precum agricultura, creșterea animalelor, posibilitatea învățării sau aprofundării scrierii și cititului, creșterea copiilor, morala familiei, combaterea viciilor ș.a. La aceste sărbători, precum și în cadrul ședințelor ASTREI la care participau foarte mulți țărani, a fost o cutumă dăruirea broșurilor, foilor populare, cărților în număr mare.

O parte semnificativă din activitatea asociației, fiind printre primele proiecte, au fost bibliotecile populare, deschise în aproape toate localitățile din Transilvania. Lanțul acestora a debutat cu Biblioteca Centrală a ASTREI de la Sibiu, inaugurată ca o colecție de câteva cărți

primite din donații, găzduite într-un dulap al Seminarului Diecezan. Colecțiile s-au răspândit, au crescut prin achiziție, publicarea cărților din domeniile de interes pentru popor, la cererea asociației, organizarea competițiilor premiate, publicarea propriilor producții editoriale (colecții de cărți, broșuri). Dar, în mare parte, cărțile au provenit din donații efectuate de către anumiți filantropi sau de autori.

Capitolul II se bazează pe „Repertoriul publicațiilor accesibile mediului rural în perioada anilor 1868 - 1900”. Titlurile sunt o oglindire a aparițiilor editoriale, respectiv a ofertei de carte, care se adaptează, până la un anumit punct, cerințelor publicului cititor. Cu toate că mediul nu a fost nici pe departe unul elevat - analfabetismul, majoritar feminin, fiind o normalitate, dispoziția publicului spre lectură exista și ASTRA a utilizat toate căile posibile pentru a aplatiza carențele educaționale și a răspunde dorințelor de citire și informare. Colecția celor 948 de titluri a fost împărțită în 10 domenii, cu mențiunea că taxonomia este supusă unei variații datorate, în primul rând, interdisciplinarității curente în acel timp. Operele de literatură, alături de textele istorice și povestirile religioase sau noțiunile de informare au fost, deseori, cuprinse în aceeași carte sau publicație. Apoi, în alcătuirea întregii biblioteci, operelor sau scrierilor care au făcut parte din viața poporului trebuie să ținem cont de bogatul fond al literaturii orale. Pe de altă parte, gravitatea limitării titlurilor și subiectelor acoperite sau a cifrelor mici ale alfabetismului este diluată de numărul persoanelor care au beneficiat, propriu-zis, de cărți și lectură.

Punându-ne întrebări la modul cantitativ al ratei cititorilor în rândul populației, se impune să rezervăm un loc esențial lecturii în context de grup, precum familia, biserica, cercurile de prieteni. Astfel, în viața cotidiană a familiei de obicei lectura tatăl, în calitate de cap al familiei, dar conținutul era însușit și de către restul membrilor, care puteau emite opinii și memorau involuntar o parte din conținut. Lectura interpretativă, cu același efect, avea loc și în biserici în orele de după Sfânta Liturghie. De asemenea, cuvântările de tipul prelegerii și disertației populare veneau în întâmpinarea nevoilor de informare și dorințelor literare ale maselor. Vorbitorii trimiși de către asociație dețineau cunoștințe serioase adaptate populației, apelau la oratorie și au depășit astfel bariera analfabetismului. Au abordat subiecte de interes imediat și rareori se lectura beletristică, preferând să ofere sfaturi profesionale sau să combată probleme reale din societate, axându-se pe informații agrare, economie rurală, industrie casnică, creșterea animalelor, puericultura, morala în familie, aspecte sanitare, religie, noțiuni referitoare la comunicare și circulație (dezvoltarea trenurilor, a oficiilor poștale, periodicitatea organizării târgurilor ș.a.).

În pofida faptului că repertoriul constituit nu denotă domeniul religios cel mai dominant, dacă luăm în considerare frecvența și contextul lecturii cu siguranță acesta este pe primul loc. Cel puțin la nivel elementar, fiecare familie deținea cel puțin câteva cărți de rugăciuni și un calendar. Rugăciunile, ca punte între om și divinitate, au fost însușite de fiecare persoană, literizată sau nu, prin citire sau memorare. Operele popular-religioase, în totalitatea lor, au constituit o parte esențială a literaturii. Paralel cu credința populară sau concomitent cu aceasta a fost „consumată” și literatura teologică, pe care omul simplu a învățat-o din ceea ce se citea în biserică, la liturghie sau la puținele vizite în biblioteca populară. Cel mai adesea, creștinismul trăit a fost de proveniența populară, constituind bază a deciziilor, a comportamentelor, manifestate într-o interfață pozitivă, atotputernică, cu rol de sentință pentru marile alegeri și fapte ale vieții. Sentimentul religios îl privește pe fiecare în parte și este nuanțat după psihicul și emoțiile particulare, dar întemeiat pe un fundament de religiozitate colectivă, specifică unei comunități mai mari și moștenită în timp.

Cele mai frecvent rostite rugăciuni sau lecturi bisericești efectuate în casele satului au fost *Tatăl Nostru, Biblia, Psalmii lui David*. Biserica a manifestat interes deosebit pentru instruirea religioasă a sătenilor, încercând literizarea poporului și, concomitent, organizarea rugăciunilor după momentele zilei, după adresabilitate (adresate Maicii Domnului, către Iisus, sfinților). De asemenea, începând cu secolul al XX-lea, lumea rurală obișnuia să se roage și să lectureze din cele sfinte după un anumit ritual. *Ceaslovul* a adus un plus, o facilitare în structura rugăciunilor.

Putem vorbi, în tradiția românească, despre Cultul intens al Maicii Domnului. Circulau, din această categorie: *Minunile Maicii Domnului* sau *Minunile Precistei*, rugăciuni adresate Maicii Domnului, *Legendele, Viața și faptele, Paraclisul, Paza Maicii Domnului*. Cultul deosebit al Maicii Domnului este consolidat de credințele populare și nu doar de cărțile bisericești, reprezentând un element puternic al continuității creștinismului scris și asumat în intimitatea spirituală personală. Practicarea acestuia reprezintă un mod de viață mai pios, dar și apropierea unui suport mistic foarte puternic. Sunt cunoscute minunile pe care Maica Domnului le-a făcut pentru cei care i s-au rugat datorită faptului că au fost publicate și citite (în jur de 400 de minuni). Astfel lumea tradițională, extrem de receptivă la misticism, a găsit în *Minunile Maicii Domnului* încredere, temeritate pentru situații delicate ale vieții, construind și educând continuu forța interioară.

Creștinismul popular presupunea mai mult un mod de viață decât o declarație, în care cea mai simplă și însemnată obișnuință este cea a rugăciunii. Unele rugăciuni ale țăranilor făceau parte

din cele obligatorii, altele se rosteau în situații critice sau la momente festive ale vieții ce puteau fi nu doar nunți, înmormântări și cele care fixau începerea unor lucrări agrare, finalizarea lor, venirea primăverii, sâmbra oilor și alte obiceiuri care, în tradiția sătenilor gospodari, nu puteau exista nemarcate religios, cu slujbe creștine impregnate, totodată, de superstiții.

Cu toate că lumea satului a fost și este una modestă, umilă, cu o exagerată lipsă a stimei de sine, asumarea religiei în satul românesc este un act complex de deprindere firească la o viață anume, de trăire continuă într-un mod normat de legi majoritar nescrise, ale credinței creștine populare. Trăirea religioasă presupune un foarte elaborat proces într-o lume rurală în care normele ecleziastice sunt respectate în cadrul formal, atitudinile de credință ale țăranilor sunt manifestate și în afara instituției bisericii; acestea sunt așezate peste moștenirea spirituală a mentalităților din circuitul sătesc etnologic, moștenire a psihicului colectiv rural. De aceea, atât de complex manifestata credință a poporului nostru este centrul existenței și chiar reprezintă un mod de *a fi*.

Capitolul al III-lea analizează domeniul calendarelor destinate mediului rural. Acestea au reprezentat cea mai accesibilă formă de publicație pentru oamenii simpli, atât din punct de vedere al conținutului, cât și al limbajului, nivelului semantic, al disponibilității editoriale și chiar al prețului. Având un conținut enciclopedic, de la articole legate de activitatea ocupațională a țăranului, evocări istorice, noțiuni astrologice, sfaturi casnice, informații legate de legi și norme de aplicare, până la poezii, proză scurtă, glume, au circulat în teritoriul și timpul cercetat cel puțin 20 astfel de colecții destinate doar sătenilor: Calendarul săteanului român, Calendarul sătenilor, Calendarul oierilor, Calendarul plugarilor, Calendarul predicatoriului român ș.a. Cele mai numeroase au fost legate de agricultură, căci aceasta reprezenta ocupația de bază a populației. Au fost publicate studii argumentate științific cu privire la anumite schimbări necesare evoluției sau mecanizării, exemple de bune practici din țară și din exterior, facilitând, pentru mase, o cunoaștere mai vastă și integrarea vieții lor limitate într-un univers mai larg, cu aceleași preocupări, dar alte oportunități. Alcătuirea unui tablou al vieții casnice prin publicarea informațiilor și studiilor destinate inclusiv părții feminine precum și o parte de literatură ușoară, chestiuni geografice, ofereau noțiuni esențiale și de bază pentru cultivarea poporului și, mai ales, informarea acestuia.

Capitolul IV aduce în prim plan raportarea oamenilor la carte prin analiza receptării, gândirii, percepției și conferirii de sensuri. În acest demers ținem cont de partea demografică reprezentată, țăranii fiind majoritatea populației, preponderent neștiutori de carte, dar profund

amatori de literaturi religioase, ficționale, moștenite din familie și anturaj. Un factor important în stabilirea înțelesului cărții e cel al *existentului*, gustul literar și producția editorială aflându-se într-un continuu proces de influențare reciprocă.

Operele scrise de către elita rurală, cele scrise pentru popor îmbină în limbajul folosit elemente specifice literaturii populare, limbajului comun, nonliterar. Importanța ocupată de literatura orală a fost recunoscută de-a lungul timpului de către istorici renumiți, cele două părți ale compoziției (tipărită și orală, populară și elevată), prin exprimare, dețin forme mobile, împrumutându-și în timp elemente care țin de gramatică, de expresie, de intonație, topică și se completează, oferind o imagine întregă mării biblioteci și, implicit, culturii române. Aceasta nu poate fi analizată ca veridică decât în ansamblu, incluzând exprimarea lingvistică a poporului.

Din punct de vedere religios, cartea a fost, pentru țăranul român, un cadru al conservării și transmiterii credinței și bisericii spirituale peste timpuri. Majoritatea scrierilor au fost, deocamdată, în acest veac, de natură religioasă evaluând numeric circulația lor în orice formă și, mai ales, lectura lor. Din prisma intimității, lectura cărții, respectiv rugăciunea și citirea psalmilor, evangheliilor, a legendelor ș.a., au semnat (și semnifică) o cale de manifestare a pioșeniei, devoțiunii, dialogului personal, comuniunii cu divinitatea. Reprezentând mediul cel mai tradițional, satul a păstrat parțial aceste credințe, chiar dacă uneori se aflau la limita canoanelor bisericesti. Credința poporului a ocrotit, prin declararea ei verbală și prin trăirile interioare ale fiecăruia, existența neamului peste timpuri și provocări, susținut de faptul că scrierile religioase sunt ultimele care dispar dintr-o familie sau dintr-o comunitate.

Un topic esențial în percepția asupra cărții a fost consolidarea unității poporului în jurul cărții, din punct de vedere lingvistic sau al conținutului. Pe de o parte, limba română a fost o armă eficientă de unificare prin publicare și lectură. Populația din provincii a acceptat cu ardoare cărțile publicate în limba română în toate marile centre, din Transilvania în Regat și invers.

Pentru toate genurile, cartea a fost o sursă de informare sau de regăsire și manifestare a sentimentelor și gândurilor. Omul rural a alocat cărții sensul înmagazinării cunoștințelor absolute, dând conținutului o incontestabilă veridicitate.

Cartea a fost considerată element al sacralității, dat fiind faptul ca facultatea scrierii avea origine divină. Cel mai probabil, dimensiunea religioasă a cărților tipărite sau cunoscute din memorie este cea mai definitorie țăranului român. Inclusiv derularea ciclului agrar a fost însoțit mereu de manifestările religioase ale comunității atât de înclinate spre mistic. Astfel, tradițiile și

momentele esențiale ale vieții au fost însoțite de anumite rugăciuni proprii evenimentului. Cartea religioasă a fost percepută ca intermediar între om și divinitate, sursă de rugăciuni, element care provine de la Dumnezeu prin scris (Tablele Legii) sau transmise din memorie (propovăduirea lui Iisus și a Apostolilor).

Conceptul de carte ca și prieten apropiat al omului a fost întâlnită de abia în secolul al XX-lea. Identificarea cu personajele, regăsirea în firul epic al cărților, apropierea emoțională de subiectul expus de autor au survenit mult după interesul de a lectura cu un scop utilitar (practic, de nevoie) sau religios.

Prin viața lor, definită de cele câteva decenii în care sunt lecturate (conform inscripțiilor de pe margini sau evidențelor statistice), cărțile au reprezentat o punte peste timpuri, (a)ducând cu sine moștenirea culturală și, prin aceasta, identitatea națională și particularitățile etnice și etnografice.

Bibliografia

Cărți:

Achim, Valeriu, *Nord-vestul Transilvaniei: cultură națională, finalitate politică, 1848 – 1918*, Baia-Mare: Gutinul, 1998.

Agârbiceanu, Ion, *Preotul și familia preoțească : rostul lor etnic în satul românesc*, Sibiu: Astra, 1942.

Antonescu, Nae, *Reviste din Transilvania*, Oradea: Biblioteca Revistei Familia, 2001.

Balotă, Anton, *Satul, izvor de viață românească*, București: Cugetarea, 1941.

Bărbulescu, Constantin, *România medicilor. Medici, țărani și igienă rurală în România de la 1860 la 1910*, București: Editura Humanitas, 2015.

Bârseanu, Andrei, *Cincizeci de colinde*, s.l., 1890.

Bârseanu, Andrei; Ioan Urban Jarnik, *Doine și strigături din Ardeal*, București: Editura Librăriei Ciurcu, 1895.

Biblia,

Blanchard, B., *Iubirea și înțelegerea vieții: pavăză femească*, București: Biblioteca Revistei Ideei, s.a.

Bucuța, Emanoil, *Cartea satelor*, București: Editura Fundația Culturală Regală „Principele Carol”, 1936.

Bulei, Ion, *Lumea românească la 1900*, București: Editura Eminescu, 1984.

Bulei, Ion, *Viața cotidiană în timpul lui Carol I: lumea românească 1900-1908*, București: Tritonic, 2004.

Buțureanu, Maria C., *Femeia: studiu social*, București: Socec, 1921.

Cartea Evengheliilor, Sibiu, Tipografia Diecesană, 1859.

Bărbulescu, Constantin, *România medicilor. Medici, țărani și igienă rurală în România de la 1860 la 1910*, București, Editura Humanitas, 2015.

Bărbulescu, Constantin; Popovici, Vlad, *Modernizarea lumii rurale din România în a doua jumătate a secolului al XIX-lea și la începutul secolului al XX-lea. Contribuții*, Cluj-Napoca, Editura Accent, 2005.

Cartoian, Nicolae, *Cărțile populare în literatura românească*, vol. I București: Editura Enciclopedică Română, 1938; vol. II București: Fundația pentru Literatură și Artă „Regele Carol II”, 1976.

Cartoian, Nicolae, *Cărțile populare în literatura românească*, vol. I, București: Editura Enciclopedică Română, 1974 și vol II, București: Fundația pentru Literatură și Artă „Regele Carol II”, 1938.

Colfescu-Delaturda, Ion, *Spirit și materie : eroismul în viața de stat*, Cluj: Institutul de Arte Grafice "Ardealul", 1935.

Crețu, Vasile Tudor, *Ethosul folcloric - sistem deschis*, Timișoara: Facla, 1980.

Cosma, Vasile, *Cinci sate din Ardeal*, [Cluj]: Tipografia Națională, 1933.

D. Stănescu, *Viața religioasă la români și influența ei asupra vieții publice*, București, 1906.

Dărăbuș, Carmen, *Despre personajul feminin: de la Eva la Simone de Beauvoir*, Cluj-Napoca: Editura Casa Cărții de Știință, 2004.

Drăgescu, I. C., *Igiena poporană*, Constanța: Tipografia Romana D. Nicolaescu, 1886.

Dudaș, F., *Cazania lui Varlaam în vestul Transilvaniei*, Timișoara: 1979.

Dumănescu, Luminița, *Transilvania copiilor: dimensiunea demografică a copilăriei la români ardeleni (1857-1910)*, Cluj-Napoca: Editura Argonaut, 2006.

Dunăreanu, Elena, *Cartea românească sibiană: 1544-1918*, Sibiu: Biblioteca ASTRA, 1979.

Felix, Iacob, *Istoria igienei în România în secolul al XIX-lea și starea ei la începutul secolului al XX-lea*, București: Institutul de Arte Grafice Carol Göbl, 1901.

Felix, Iacob, *Raport general asupra igienei publice și asupra serviciului sanitar al Regatului României pe anul 1896 și 1897*, București: Imprimeria Statului, 1899.

Gaftone, Vasile, *Academicieni cu „sufletul” pentru Maramureș. Stegarii identității și idealului național* în Revista „Familia”, nr. 1-12(64-75), ani 2017-2019 (XVIII-XX), pp. 91-93.

Gamond, Isabelle Gatti de; Balș, Teodor, *Despre îndatoririle femeilor și despre cele mai nimerite mijloace cari le-ar putea asigura fericirea*, București: Biblioteca Revistei de idei, 1924.

Georgescu, Ioan, *Satul meu. Un sat din Ardeal*, Sibiu: Editura Asociațiunii ASTRA, 1920.

Ghinoiu, Ion, *Vârstele timpului*, București: Editura Meridiane, 1988;

Hașdeu, B. P., *Cuvente den bătrâni*, vol. I, București: Cultura Națională, 1937.

Horvat, Săluc, *Cartea de-a lungul anilor: momente din istoria scrisului, a cărții și a tiparului*, Cluj – Napoca: Școala Ardeleană, 2015.

Iosifescu, Silvian, *Literatura de frontieră*, București: Editura Enciclopedică Română, 1969.

Îndrumător al muncii culturale la sate: 1939, București : Fundația Culturală "Principele Carol", [1939].

Iorga, Nicolae, *Conferințe: ideea unității românești*, București: Editura Minerva, 1987.

Kogălniceanu, Mihail, *Îmbunătățirea soartei țăranilor*, nr. 39-40, București : Librăria Socec & Comp., 1909.

Lazăr, Ioachim, *Învățămintul românesc din sud-vestul Transilvaniei: 1848-1883*, Cluj-Napoca: Editura Argonaut, 2002.

Leu, Valeriu, *Cartea și lumea rurală în Banat: 1700-1830*, Reșița: Banatica, 1996.

Lupescu, Mihai, *Din bucătăria țăranului român*, București: Editura Paideia, 2000.

Manguel, Alberto, *Istoria lecturii*, București: Nemira, 2011.

Manolescu, Nicolae, *Igiena țăranului*, București: Lito-Tipografia Carol Göbl, 1895.

Marian, Simeon Florea, *Trilogia vieții: Nașterea la români, Înfirmarea la români, Sărbătorile la români*, București: Grai și Suflet - Cultura Națională, 1985.

Marza, Radu, *Călători români privind pe fereastra trenului, O încercare de istorie culturală (1830-1930)*, Iași: Polirom, 2020.

Matei, Pamfil, *Asociațiunea transilvană pentru literatura română și cultura poporului român"(ASTRA) și rolul ei în cultura națională : 1861-1950*, Cluj-Napoca: Editura Dacia, 1986.

Mitu, Sorin, *Geneza identității naționale la românii ardeleni*, București: Editura Humanitas, 1997.

Mitu, Sorin, *Transilvania mea. Istorie, Mentalități, identități*, Iași: Editura Polirom, 2006.

Moga, Valer, *Astra și societatea: 1918-1939*, Cluj-Napoca: Presa Universitară Clujeană, 2003.

Mușlea, Ion, *Contribuțiuni la cunoașterea bibliotecilor românești ale orașelor din Transilvania*, Cluj-Napoca: Tipografia Cartea Românească, 1935.

Nedelcea, Tudor, *Civilizația cărții: incursiune în istoria cărții, presei și a tiparului*, Craiova: Scrisul Românesc, 1996.

Nemeș, Ion Onuc, *Astra în satul meu: de la comuna Viitorul la Satul - model*, Sibiu: ASTRA Museum, 2015.

Onișor, Victor, *Doine și strigături din Ardeal: culese și publicate întocmai cum le dice poporul*, Iași: Editura Librăriei Frații Șaraga, s.a.

Onițiu, Virgil, *În sat la Tânguești: piesă pentru teatrul dela țară într-un act*, în „Biblioteca Poporală a Asociațiunii”, nr. 19, an II, Sibiu: 1912.

Pacu, Moise N., *Sentimentul național și rolul femeii întru cultivarea lui*, Galați: Tipo-Litografia „Modernă” Antoniady, 1913.

Pamfile, Tudor, *Povestea lumii de demult: După credințele poporului român*, București, Leipzig, Viena: Librăriile Socec&Comp., 1913.

Popa, Georgiu, *Merinde de la scóla séu Invetiaturi pentru popor: culese din diariul unui scolariu*, Gherla: Tiparul „Aurora”, 1888.

Popescu-Băjenaru, I., *Cartea omului matur: pentru folosul școalelor de adulți, școalelor industriale și al școalelor complementare*, București: Editura Cartea Românească, 1925.

Popescu-Băjenaru, I., *Povestea neamului nostru și Cartea marilor români*, București: Editura Cartea Românească, s.a.

Prizonieri de război români în Uniunea Sovietică. Documente 1941 – 1956. Documentul 14: Raportul extraordinar al lui M.M. Alekseev, comisar polic al Lagărului de la Aktiubinsk;

Radosav, Doru, *Carte și societate în Nord-Vestul Transilvaniei (sec. XVII - XIX)*, Oradea, Fundația Culturală „Cele Trei Crișuri”, 1995.

Radosav, Doru, *Sentimentul religios la români: o perspectivă istorică (sec. XVII-XX)*, Cluj-Napoca: Dacia, 1997.

Răduțiu, A., *Tradiția populară și istoria locală. Unele aspecte ale cercetării vechilor vetre de sat în „Istorie și civilizație”*, Iași, 1988.

Reuniunea femeilor române din comitatul Hunedoarei 1886-1911, Orăștie: Tipografia Nouă I. Moța, 1912.

Roske, Cristian V., Sasu-Timerman, Dorothea, coord., *Bibliografia agricolă română: Economia agrară, vol. 1 (1808-1949)*, București: 1971.

Rösener, Werner, *Țăranii în istoria Europei*, Iași: Editura Polirom, 2003.

Rușeț, Răducu, *Aspecte privind istoria copiilor din Transilvania în a doua jumătate a secolului al XIX-lea: proiectul de lege din anul 1891*, Cluj-Napoca: Presa Universitară Clujeană, 2019.

Schipor, Vasile I., *Calendare și almanahuri românești din Bucovina (1811-1918)*, Iași: Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2016.

Simu, Romul, *Monografia comunei Orlat*, Sibiu: Editura Institutul Tipografic, 1895.

Stahl, Henri H., *Pentru sat*, București: Editura Principelui Carol, s.a.

Statutele Uniunii femeilor române din România, Brașov: Tipografia „Unirea”, 1921.

Stănescu, Dumitru, *Cultul Maicii Domnului la români*, București: Ancora S. Benvenisti & Co., 1926.

Stoian, Stanciu, *Școala Superioară Țărănească*, București: Editura Cultura Românească, s.a.

Toșa, Ioan, *Calendarul țăranului român de la sfârșitul secolului al XIX-lea*, Cluj-Napoca: Mediamira, 2003.

Turc, Lucia, (coord. prof. Univ. Dr. Nicolae Edroiu), *Biblioteci românești din Transilvania în a doua jumătate a secolului XIX - începutul secolului XX (1850 – 1918)*, Cluj-Napoca: Teză, Universitatea „Babeș-Bolyai”, 2008.

Țugulescu, Ion, *Istoria românilor: cu o privire mai largă asupra culturii române*, Brăila: Editura Istoros, 2017.

Articole și studii:

Administrarea averii Asociațiunii în Revista „Transilvania”, nr. 4, 1911 (XLII), pp. 393-406.

Adunarea generală a Asociațiunii în „Calendarul Săteanului pe anul 1902”, pp. 38-39.

Agârbiceanu, Ion, *O nouă bibliotecă populară*, în Revista „Transilvania”, nr. 7-8, an 1928 (LIX), pp. 670-671.

Agârbiceanu, Ion, *Cartea și Biblioteca bibliotecă populară*, în Revista „Transilvania”, nr. 1-12, an 1933 (LXVIII), pp. 42 - 48.

Astra și sănătatea publică, în Revista „Transilvania”, nr. 1-8, 1932 (LXIII), pp. 24-31.

Aureliano, P. S., *Economic* în „Calendarul săteanului pe anul 1892” pp. 36-38.

Barițiu, Jeronim G., *Aforisme* în Revista „Transilvania”, nr. 3, an 1896 (XXVII), pp. 87-88.

Barițiu, George, *Epistole familiare*, în Revista „Transilvania”, nr. 3, an 1869 (II), pp. 28-29.

Beu, Ilie, *Despre pelagra* în Revista „Transilvania”, nr. 8, an 1899 (XXX), pp. 256 – 264.

Beu, Ilie, *Statistica sanitară pe anul 1894* în Revista „Transilvania”, nr. 3, an 1896 (XXVII), pp. 58 – 62.

Bibliografia în Revista „Transilvania”, nr. 22, an 1876 (IX), pp. 258 – 260.

Bibliografia în Revista „Transilvania”, nr. 23, an 1876 (IX), p. 272.

Bibliografie în Revista „Transilvania”, nr. 1, an 1900 (XXXI), pp. 33-40.

Biblioteci populare: în legătură cu stabilirea unui regulament pentru bibliotecile populare în Revistei „Transilvania”, nr. 1 – 2, an 1899 (XXX), p. 64.

Bârseanu, Andrei, *Ce cetimu si ce sè cetimu?* în Revista „Transilvania”, nr. 23-24, an 1881 (XII), pp. 202-204.

Bârseanu, Andrei, *Raportul Secției Literare* în Revista „Transilvania”, nr. 4, an 1910 (XLI), pp. 296-298.

Calendaristica noastră în Revista „Transilvania”, nr. 9, an 1899 (XXX), pp. 305 – 308.

Cartea și biblioteca poporală, în Revista „Transilvania”, nr. 1-12, an 1933 (LXVIII), pp. 42 - 48.

Călăuza bibliotecarului, București: Editura de Stat pentru Imprimare și Publicații, vol. 9, 1956, p. 28.

Cântece populare în „Calendarul săteanului pe anul 1893”, p. 39.

Cornățeanu, Nicolae, *Țăranul român si țăranul din străinătate*, în „Calendarul plugarilor pe anul 1939 (XIX), București: Editura Cartea Românească, pp. 25 – 29.

Chinezii în „Calendarul săteanului pe anul 1901”, pp. 42-44.

Ciobanu, Maria, *Badea Niculae* în „Calendarul sătenilor pe anul 1899”, pp. 36-39.

Ciobanu, Maria, *Gritta Mihăilă*, în „Calendarul Săteanului pe anul 1903”, p. 39.

Dat, Nadia Ioana, *Confluența literaturii cu mitul și tradiția în opera lui Ion Agârbiceanu* în Revista „Familia română”, nr. 1-12 (64-75), ani 2017-2019 (XVIII-XX), pp. 175-179.

Dacă l-a pus naiba pe neamț... în „Calendarul săteanului pe anul 1893”, pp. 33-34.

Dângă, Alexandra-Ioana, *Particularități morfologice în textele catehetice ortodoxe din sex. al XXI-lea* în Revista „Familia română”, nr. 1-12 (64-75), ani 2017-2019 (XVIII-XX), pp. 206-313.

Din sânul Asociațiunii. Din despărțăminte în Revista „Transilvania”, nr. 1-2, an 1899 (XXX), pp. 52-63.

Din despărțăminte, în Revista „Transilvania”, nr. 6, an 1898 (XXIX), p. 140.

Din despărțăminte, în Revista „Transilvania”, nr. 1, an 1900 (XXXI), pp. 5-8, pp. 38-40.

Domșa, Ioan, *Biblioteca centrală a Asociațiunii ASTRA: istoric, dezvoltare, perspective* în Revista „Transilvania”, nr. 3-4, an 1945 (LXXVI), pp. 38-58.

Dușan, Monica, *Victor Ravini - Miorița, izvorul nemuririi* în Revista „Familia română”, nr. 1-12, ani 2017-2019 (XVIII-XX), pp. 187-193.

Economic, în „Calendarul săteanului pe anul 1893”, pp. 34-37.

Filosofi'a poporului în Revista Transilvania, nr. 4, an 1876 (IX), pp. 37-39; nr. 5, an 1876 (IX), pp. 50-53.

Glodariu, Eugenia, *Biblioteci populare ale Astrei*, în „Acta Musei Napocensis”, vol. XI, an 1969, pp. 347-360; vol. VII, an 1970, pp. 309-327.

Glodariu, Eugenia, *Despărțământul Brașov - inițiatorul bibliotecilor populare ambulante ale Astrei*, în „Cumidava”, vol. VI, 1973, pp. 133 - 141.

Goldiș, Vasile, *Prefață* în Revista „Transilvania” nr. 1-6, an 1930 (LXI), pp. 5-10.

Gracchus, *Vorbe* în „Calendarul săteanului pe anul 1898”, p. 39.

Hurdea, Sever, *Reuniunea de cetire și cântări din Zagra*, în „Arhiva Someșană”, vol. XXVII, 1940, pp. 187-195.

Idiosmi romani în Revista „Transilvania”, nr. 6, an 1876, IX, pp. 70-71.

Ionescu-Șișești, G., *Realizări și perspective în agricultură*, în „Calendarul plugarilor pe anul 1939” (XIX), București: Editura Cartea Românească, pp. 30 – 40.

Istrate, T., *Poesii populare*, în „Calendarul Săteanului pe anul 1904”, p. 43.

I., *Folosirea bibliotecilor*, în Revista „Transilvania”, nr. 10, an 1928 (LIX), pp. 832 – 834.

Însemnătatea culturii pomilor în „Calendarul săteanului pe anul 1902”, pp. 42-44.

Kiss, Jenö, *Responsabilități față de bibliotecile publice*, în Revista „Biblioteca”, București: nr. 6, an 2006 (LVIII, serie nouă XVII), pp. 164-165.

Legiuri noi asupra pământurilor clăcășești (rurale) în Calendarul sătenilor pe anul 1907” (IV), București: Editura „Librăriei Naționale”, pp. 104-105.

Micu, E. *Din istoria culturală a românilor din Austro-Ungaria*, în Revista „Transilvania”, nr. 3, an 1900 (XXXI), pp. 17-30.

Moldovan, I. M.; Beu, *Producțiunea noastră literară* în Revista „Transilvania”, nr. 6, an 1898 (XXIX), pp. 113-139.

Moldovanu, Silvestru, *Din literatura geografică a Transilvaniei: Scrierile geografice în secl. XIX*, în Revista „Transilvania”, nr. 1, an 1900 (XXXI), pp. 17-25.

Onițiu, Virgil, *Concurs literar* în Revista „Transilvania”, nr. 3, an 1896 (XXVII), p. 62.

Onițiu, Virgil, *În sat la Tânguești: piesă pentru teatrul dela țară într-un act*, Biblioteca Poporală a Asociațiunii, nr. 19, Sibiu, an 1912 (II), p. 35.

O nouă bibliotecă poporală, în Revista „Transilvania”, nr. 7-8, an 1928 (LIX), pp. 670 – 671.

O privire fugitivă peste literatur'a romana si lips'a unei istorie critice a literaturii romane în Revista „Transilvania”, nr. 5, an 1868 (V), pp. 82-90.

Organisatiunea noastră culturală în Revista „Transilvania”, nr. 9, an 1899 (XXX), pp. 285-288.

Păcățean, T. V.; Șuluțiu, *Raportul Secției Istorice* în Revista „Transilvania”, nr. 4, an 1910 (XLI), pp. 298-299.

Petrescu, Petra, *Catalogu alfabeticu asupra cartiloru aflatore in bibliotec'a „Asociatiunei transilvane pentru literatur'a si cultur'a, pop. rom.” până inclusive la adunarea generală dela Turd'a din 7-9 august 1880*, în Revista „Transilvania”, nr. 9-10, an 1881 (XII), pp. 78-80; nr. 13-14, an 1881 (XII), p. 112; nr. 15-16, an 1881 (XII), pp. 131-134; nr. 19-20, an 1881 (XII), pp. 169-175; nr. 21-22, an 1881 (XII), pp. 188-192; nr. 23-24, an 1881 (XII), pp. 206-208.

Petrescu, Cezar, *Părintele satelor și al plugarilor*, în „Calendarul săteanului pe anul 1937”, pp. 49-53.

Poni, Matilda, *Tac și sufer...*, în „Calendarul săteanului pe anul 1892”, p. 41.

Popa, Georgiu, *Cărțile cele mai bune și bibliotecile poporane*, în Revista „Transilvania”, nr. 2, an 1890 (XXI), pp. 33-42.

Pop, Emil, *Societatea filosofoască... Din 1795*, în Revista „Transilvania”, nr. 1-4, an 1946 (LXXVII), pp. 1-15.

Pop-Reteganu, Ion, *Literatura populară: Doine* în Revista „Transilvania”, nr. 2, an 1890 (XXI), pp. 58-60.

Povețe practice în „Calendarul săteanului pe anul 1897”, p. 40.

Povețe practice în „Calendarul Săteanului pe anul 1902”, pp. 52-53 și pe anul 1904, p. 53.

Prediceri de timp din calendarul babeloru și țăraniloru, în „Predicatoriul săteanului român pe anul 1865”, p. 8.

Prima bibliotecă ambulantă a Asociațiunii Transilvane în Revista „Transilvania”, nr. 3, 1896 (XXVII), pp. 82-82.

Pletosu, Greg.; Borcia, I., *Raportul Secției Școlare* în Revista „Transilvania”, nr. 4, an 1910 (XLI), pp. 300-302.

Dr. Ilarion Pușcariu, dr. Ilie Beu, *Concurs literar*, în Revista „Transilvania”, nr. 30, an 1899 (XXX), p. 137.

Dr. Ilarion Pușcariu, Dr. V. Bologa, *Transilvania. Partea oficială: Invitare la premunereațiune* în Revista „Transilvania”, nr. 10: Supliment, an 1896 (XXVII), p. III.

S., *Ce să cetească poporul?* în Revista „Transilvania”, nr. 10, an 1899 (XXX), pp. 309-311.

S., *În ce stă farmecul poveștilor și poeziilor populare?* în Revista „Transilvania”, nr. 9, an 1899 (XXX), pp. 294-295.

Secret. asociațiunii, *Repertoriul de cărți pentru bibliotecile populare ale Asociațiunii*, Revista „Transilvania”, nr. 1, an 1900 (XXXI), pp. 20 – 32.

Serbu, G., *Necesitatea și modulu de a se înființa biblioteci la sate* în Revista „Transilvania”, nr. 13-14, an 1883 (XIV), pp. 102-106.

Sima alu Ion, G., *Câteva observări asupra scrierilor din popor și pentru popor*, în Revista „Transilvania” nr. 2, an 1890 (XXI), pp. 54-58.

Sima alu Ion, G., *Vorbe*, în „Calendarul săteanului pe anul 1897”, Sibiu, p. 36.

Smara, *Oh! Nu-ntrebați...* în „Calendarul săteanului pe anul 1893”, Sibiu, p. 47-48.

Suciu, Lucreția, *Când miezul nopții* în „Calendarul săteanului pe anul 1893”, Sibiu, pp. 47-48.

Regulament pentru folosirea bibliotecii și sălii de lectură a „Asociației pentru literatura română și cultura poporului român” în Revista „Transilvania”, nr. 1-2, an 1913 (XLIV), pp. 94-96.

Revista Revistelor în Revista „Transilvania”, nr. 1, an 1900 (XXXI), pp. 35-40.

S., *Examinarea seminței, Uscătoare de poame*, în „Calendarul săteanului pe anul 1903”, pp. 46-47.

S., *Pământul și clima priincioasă lucernei*, în „Calendarul săteanului pe anul 1902”, p. 46.

Serbarea din Paraipan-Arsache, ținutul Vlașca, în „Calendarul sătenilor”, nr. 4, an 1907, București, Editura „Librăriei Naționale”, pp. 84-86.

Știință, literatură și artă în Revista „Transilvania”, nr. 3, an 1896 (XXVII), pp. 76-81.

Știință, literatură și artă în Revista „Transilvania”, nr. 10, an 1896 (XXVII), pp. 243-247.

Știință, literatură și artă, în Revista „Transilvania”, nr. VII-VIII, an 1898 (XXIX), p. 158.

Știință, literatură și artă în Revista „Transilvania”, nr. 1-2, an 1899 (XXX). pp. 42-51; nr. 3, an 1899 (XXX), pp. 76-81 și nr. 9, an 1899 (XXX), pp. 299-304.

Știință, literatură și artă: calendaristica noastră în Revista „Transilvania”, nr. 9, an 1900 (XXXI), pp. 226 – 227.

Sima alu lui Ion, G., *Câteva observări asupra scrierilor din popor și pentru popor* în Revista „Transilvania”, nr. 2, an XXI (1890), pp. 54-58.

Statistica culturală în Revista „Transilvania”, nr. 1-2, an 1899 (XXX), pp. 2 – 13.

Stoica, Simeon; Vlaicu, Arseniu, *Raportul Secției Științifice* în Revista „Transilvania”, nr. 4, an 1910 (XLI), pp. 299-300.

Școlile de agricultură: unde-și poate da săteanul copiii, ca să învețe de-ale gospodăriei, în „Calendarul sătenilor”, nr. 4, an 1907, București: Editura „Librăriei Naționale”, pp. 21-26.

Ștefan, Mariana, *Nonlectura* în Revista „Biblioteca”, nr. 4, București: „Principele Carol”, 1936.

Todica, G., *Povestea lui „me tem”* în Revista „Transilvania”, nr. 9, an 1899 (XXX), pp. 295-299.

Timpul secerișului în diferitele țări și Recolta generală a tutunului în „Calendarul săteanului pe anul 1898”, p. 37.

Tovărășiile: în unire stă puterea, în „Calendarul sătenilor pe anul 1907” (IV), pp. 80 - 84.

Tr., *Însemnări: Activitatea ASTREI*, în Revista „Transilvania”, nr. 1-4, an 1946 (LXXVII), p. 72.

Tr., *O frumoasă inițiativă culturală*, în Revista „Transilvania”, nr. 9, an 1929 (LX), p. 724.

Un rege plugar în „Calendarul sătenilor pe anul 1907” (IV), București: Editura „Librăriei Naționale”, p. 105.

Procese verbale, circulare, rapoarte, discursuri:

Adunarea generală a Asociațiunii care a avut loc la Clusiu în 26 / 14 , 27 / | 8 și 28 / 16 Augustu 1867: raport, în Revista „Transilvania”, Brașov, nr. 1-4, an 1868 (I), pp. 1-5.

Bîrseanu, Andreiu, *Acluse la protocolul adunării generale dela Deva. I. Raportul comisiunii exmise pentru cenzurarea raportului general prezentat de comitetul central și II. Raportul comisiunii exmise pentru examinierea regulamentului pentru bibliotecile populare* în Revista „Transilvania” nr. 9, an 1899 (XXX), pp. 110-113.

Bârseanu, Andreiu președinte, Tăslăuanu Oc. C., secretar, *Circulară către toți membrii secțiilor științifice literare* în Revista „Transilvania”, nr. 1-2, an 1913 (XLIV), pp. 93-94.

Diaconovich, C., dr., *Producțiunea noastră literară: Raportul secretarului I despre producțiunea literară română din patrie din timpul dela 1 Iulie 1897 – 1 Iulie 1898* în Revista Transilvania, nr. 6, an 1898 (XXIX), pp. 113 – 139.

Goldiș, Vasile, *Secțiile „Astrei” în lupta pentru civilizație: discursul dlui președ.. al „Astrei”*, Vasile Goldiș, *la ședința plenară a secțiilor (în 29 Iunie, 1928, la Cluj)*, în Revista „Transilvania”, nr. 7-8, an 1928 (LIX), pp. 513-516.

Dr. Ilarion Pușcariu, Dr. Beu, *Proces verbal din 28 iulie 1898. Ședința extraordinară a comitetului central al Asociațiunii în Transilvania. Partea oficială* în Revista „Transilvania”, nr. 6, an 1898 (XXIX), pp. 114-119.

Pușcariu, Ilarion, dr., *Transilvania. Partea oficială* în Revista „Transilvania”, nr. 10. Supliment, an 1896 (XXVII), pp. CXXI-CXXXI.

Iosif Sterca Șuluțiu, dr. Vasile Bologa, *Raport general despre activitatea comitetului central al Asociațiunii transilvane pentru Literatura și Cultura Poporului Român. Transilvania. Partea oficială* în Revista „Transilvania”, nr. 11, an 1896 (XXVII), pp. XLII-LX.

Pușcariu, Ilarion, dr., *Proces verbal din ședința comitetului „Asociațiunii transilvane pentru literatură română și cultura poporului român”, ținută la Sibiu, la 2 Aprilie 1896* în Revista „Transilvania”, nr. 10. Supliment, an 1896 (XXVII), pp. XXIX-XXXIV.

Pușcariu, Ilarion, dr., *Proces verbal din 20 Aprilie 1899. Ședința extraordinară a comitetului central al Asociațiunii* în Revista „Transilvania”, nr. 9, an 1899 (XXX), pp. 27-35.

Dr. Ilarin Pușcariu, dr. Beu, *Proces verbal din 2 mai 1899. Ședința ordinară a comitetului central al Asociațiunii* în Revista „Transilvania”, nr. 1-2, an 1899 (XXX), pp. 17-21.

Dr. Ilarion Pușcariu, dr. Beu, *Proces verbal din 4 maiu 1899. Ședința ordinară a comitetului central al Asociațiunii*, în Revista „Transilvania”, nr. 9, an 1899 (XXX), pp. 35-40.

Dr. Iosif Șt. Șuluțiu, dr. Ilie Beu, *Proces verbal din 20 iulie 1899. Ședința ordinară a comitetului central al Asociațiunii*, în Revista „Transilvania”, nr. 9, an 1899 (XXX), p. 94.

Dr. Ilarion Pușcariu, Dr. Beu, *Proces verbal din 28 iulie 1898. Ședința extraordinară a comitetului central al Asociațiunii în Transilvania. Partea oficială* în Revista „Transilvania”, nr. 6, an 1898 (XXIX), pp. 114-119.

Dr. Iosif. Șt. Șuluțiu, dr. Ilie Beu, *Proces verbal din 9 august 1899. Ședința extraordinară a comitetului central al Asociațiunii* în Revista „Transilvania”, nr. 9, an 1899 (XXX), pp. 98 -101.

Dr. Ilarion Pușcariu, dr. I. Beu, *Proces verbal din ședința primă a adunării generale ordinare a Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român, ținute în Deva la 27 August n. 1899*, în Revista „Transilvania”, nr. 9, an 1899 (XXX), pp. 105-106.

Dr. Iosif Șt. Șuluțiu, dr. Ilie Beu, *Proces verbal. Ședința II din 28 august 1899*, în Revista „Transilvania”, nr. 9, an 1899 (XXX), pp. 96-98.

Dr. Ilarion Pușcariu, dr. Ilie Beu, *Proces verbal din 14 septembrie 1899. Ședința ordinară a comitetului central al Asociațiunii*, în Revista „Transilvania”, nr. 9, an 1899 (XXX), pp. 123-130.

Dr. Ilarion Pușcariu, dr. Ilie Beu, *Proces verbal din 2 noiembrie 1899. Ședința ordinară a comitetului central al Asociațiunii*, în Revista „Transilvania”, nr. 9, an 1899 (XXX), p. 142.

Dr. Ilarion Pușcariu, dr. Ilie Beu, *Proces verbal din 7 decembrie 1899. Ședința ordinară a comitetului central al Asociațiunii*, în Revista „Transilvania”, nr. 9, an 1899 (XXX), pp. 156-160.

Dr. Ilarion Pușcariu, dr. Ilie Beu, *Proces verbal din 21 decembrie 1899. Ședința extraordinară a comitetului central al Asociațiunii*, în Revista „Transilvania”, nr. 9, an 1899 (XXX), pp. 161-167.

Dr. Ilarion Pușcariu, dr. Ilie Beu, *Proces verbal din 11 ianuarie 1900. Ședința ordinară a comitetului central al Asociațiunii*, în Revista „Transilvania”, nr. 1, an 1900 (XXXI), pp. 2 - 4.

Dr. Ilarion Pușcariu, dr. Ilie Beu, *Proces verbal din 8 februarie 1900. Ședința ordinară a comitetului central al Asociațiunii* în Revista „Transilvania”, nr. 1, an 1900 (XXXI), pp. 9-14.

Dr. Ilarion Pușcariu, dr. Ilie Beu, *Proces verbal din 8 martie 1900. Ședința ordinară a comitetului central al Asociațiunii*, în Revista „Transilvania”, nr. 1, an 1900 (XXXI), pp. 33-38.

Dr. Ilarion Pușcariu, dr. Ilie Beu, *Proces verbal din 14 septembrie 1899. Ședința ordinară a comitetului central al Asociațiunii*, în Revista „Transilvania”, nr. 30, an 1899 (XXX), pp. 120-132.

Dr. Ilarion Pușcariu, dr. Ilie Beu, *Proces verbal din 2 noiembrie 1899. Ședința ordinară a comitetului central al Asociațiunii*, în Revista „Transilvania”, nr. 9, an 1899 (XXX), pp. 138-144.

Dr. Ilarion Pușcariu, Dr. Beu, *Raportul general al comitetului central al Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român* în Revista „Transilvania”, nr. 9, an 1899 (XXX), pp. 51-63.

Preda, Gheorghe, dr, *Problema de reorganizare a ASTREI: referat*, în Revista „Transilvania”, nr. 1-6, an 1930 (LXI), pp. 27- 56.

Proiect de buget pe anul 1897: Transilvania. Partea oficială în Revista „Transilvania”, nr. 10. Supliment, an 1896 (XXVII), pp. LXXIII-LXXXVIII.

Proiect de regulament pentru înființarea și administrarea bibliotecelor populare pe teritoriul „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român” în Revista „Transilvania”, nr. 9, an 1899 (XXX), pp. 22-24.

Raportulu secr. II despre lucrările si decisiunile mai insemnateale comit. Asociatiunei transilvane romane, in decursulu anuluiAsociat. 186 6/7: I. Siedinti' a lunari a a comit. Asoc. tienut a in 4. Septembrie 1866 în Revista „Transilvania”, nr. 5, an 1868 (I), pp. 73-81.

Iosif Sterea Șuluțiu, dr. Vasile Bologa, *Raport general despre activitatea comitetului central al Asociațiunii transilvane pentru Literatura și Cultura Poporului Român. Transilvania. Partea oficială* în Revista „Transilvania”, nr. 11, an 1896 (XXVII), pp. XLII-LX.

Dr. St.Șuluțiu, Dr. Ilie Beu, *Raportul general al comitetului central al Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român pe anul 1898* în Revista „Transilvania”, nr. 9, 1899 (XXX), pp. 51-63.

Dr. Iosif Șt. Șuluțiu, dr. Ilie Beu, *Proces verbal din 15 iunie 1899. Ședința ordinară a comitetului central al Asociațiunii*, în Revista „Transilvania”, nr. 9, an 1899 (XXX), pp. 41-46.

Dr. Iosif Șt. Șuluțiu, dr. Beu, *Proces verbal din 20 iulie 1899. Ședința ordinară a comitetului central al Asociațiunii*, în Revista „Transilvania”, nr. 9, an 1899 (XXX), pp. 87-95.

Dr. Iosif Șt. Șuluțiu, dr. Ilie Beu, *Proces verbal din 28 iulie 1899. Ședința ordinară a comitetului central al Asociațiunii*, în Revista „Transilvania”, nr. 9, an 1899 (XXX), p. 91.

Dr. Iosif. Șt. Șuluțiu, dr. Ilie Beu, *Proces verbal din 9 august 1899. Ședința extraordinară a comitetului central al Asociațiunii* în Revista „Transilvania”, nr. 9, an 1899 (XXX), pp. 98 -101.

Tăslăuanu Oc. C., secretar, *Ședința a XV-a a comitetului central, ținută la 1 Noembrie 1913: extras din procesul verbal al ședinței*, în Revista „Transilvania”, nr. 6, an 1913 (XLIV), pp. 433-434.

Un membru al Asociațiunii, *Adunarea generală de la Mediaș* în Revista „Transilvania”, nr. 8, an 1897 (XXVIII), pp. 129-137.

Calendare:

Calendariul săteanului pe anii 1892 (I)- 1918 (27), Sibiu: Tipografia și Editura lui W. Krafft.

Calendariulu babeloru, Arad: Tipografia Ștefanu Gyulai, 1871.

Calendarul AGRU-ului, Cluj: Tipografia Diecezană, 1939.

Calendarul femeii pe anul 1911, București: Institutul de Arte Grafice Carol Göbl, 1911.

Calendarul gospodariilor din sate și orașe pe anul mântuirii 1937, București: Editura Cartea Românească, 1937.

Calendarul plugarilor pe anul 1921, București: Editura Gutenberg, 1920.

Calendarul plugarilor pe anul comun 1894, București: Tipografia Editurii A. Mureșianu, 1893.

Călindarul poporului pe anul comun 1926, Sibiu: s.l.

Calendarul sătenilor pe anul 1907 (IV), București: Editura Societății Cooperative, 1907.

Călindariu pe anul visect 1896 (XXXVI), Sibiu: Tiparul și Editura lui W. Krafft, 1896.

Barițiu, George, *Călindariu pentru poporul român: cu privire la mai multe cerințe ale lui, pe anul 1860 (IX)*, Brașov: Tipografia lui Römer și Kanner.

Ioan Dăncilă, coord, *Calendarul oierilor*, Sibiu: Editura Uniunii Oierilor din întreaga țară, 1937.

Mangiuca, Simion, coord., *Călindariu Julianu, Gregorianu și poporulu român [..] pe anulu 1882*, Oravița: Editura editorului.

Predicatoriul Săteanului Român, 1865.

Periodice. Colecții:

Revista „*Transilvania: organ al ASTREI*”, colecția integrală a anilor 1868 - 1900:

*** Revista *Transilvania: organ al ASTREI* (1868-1878). Brașov: Tipografia Römer & Kamner.

*** Revista *Transilvania: organ al ASTREI* (1881-1900). Sibiu: Tiparul Tipografiei Arhidieceesane.

Revista *Familia română*, nr. 1-12 (64-75), ani 2017-2019 (XVIII-XX).

Calendarul săteanului pe anii: 1892, 1893, 1897-1902.

Calendarul poporului pe anul comun: 1887, 1891, 1893.

Călăuza bibliotecarului, vol. 9, Editura de Stat pentru Imprimerie și Publicații, anul 1956.

Gazeta săteanului, Râmnicu-Sărat: Tipografia Gazetei Săteanului, 1903.

Satul, București, nr. 18, 19, 30, an 1932 (III),.

Cuvântări, resurse nepublicate:

Dunca-Schiau, Constanța De, *Fiițele poporului: memorandu prezentatu principelui domnitoriu și Adunarei Natiunali asupr'a educatiunii populari a fetelor in Romania*, Pesta: Cu literele lui Vasiliu Cosma, 1863.

Ienibace, Teodor T., *Evoluțiunea femeii: conferință ținută în Sala Ateneului din Ploești*, Buzău: Editura Librăriei A. Davidescu, s.a.

Resurse on-line:

<https://ziarullumina.ro/opinii/repere-si-idei/biblioteci-satesti-din-initiative-particulare-149701.html>, accesat la 24.01.2021.

<https://editiadedimineata.ro/sistemul-de-sanatate-din-romania-practici-metode-si-abordari-care-sunt-mai-bune-fata-de-acum-100-de-ani/> accesat în 2 martie 2020.

[https://www.unitbv.ro/documente/cercetare/doctorat-postdoctorat/sustinere-teza/2014/asmarandei-oana/Asmarandei\(Andreescu\)-Rezumat-RO.pdf](https://www.unitbv.ro/documente/cercetare/doctorat-postdoctorat/sustinere-teza/2014/asmarandei-oana/Asmarandei(Andreescu)-Rezumat-RO.pdf);

<https://www.historia.ro/sectiune/general/articol/viata-la-tara-in-baraganul-interbelic-taranii-primelor-decenii-ale-secolului-xx-macinati-de-foamete-si-boli> accesat în 2 martie 2020.

<https://www.youtube.com/watch?v=yw0MAaqZ1NQ> accesat la data de 10 octombrie 2021.

https://basilica.ro/ioan-aurel-pop-in-tot-drumul-nostru-prin-istorie-fresca-bisericeasca-si-icoane-au-fost-far-si-calauza/?fbclid=IwAR3lbOL2wPt6nO_acFcb1AvLBe6JhTg9lAn-v_1F5zX5FU1b1tl56PUufd0 accesat în data de 7 octombrie 2021.

<https://revistavatra.org/tag/vatra/page/5/> accesat în data de 14.04.2022.

Moșii „Societatea pentru crearea unui fond de teatru român” în <https://ecouri.ro/motii-si-societatea-pentru-crearea-unui-fond-de-teatru-roman/> accesat în data de 27.05.2022.